

Byrådsbeslutning om at tillade medlem at udtræde på grund af sygdom

Ikke fundet grundlag for at kritisere, at tilsynsrådet for Nordjyllands amt ikke havde annulleret Ålborg byråds beslutning - der fandtes truffet på et ufyldstgørende oplysningsgrundlag - om at tillade et byrådsmedlem at udtræde af byrådet på grund af sygdom.

Heller ikke fundet grundlag for kritik af tilsynsrådets sagsbehandling eller indenrigsministeriets stillingtagen til sagen.

(J. nr. 1980-1114-42).

A klagede over afgørelser, der var truffet af tilsynsrådet for Nordjyllands amt ved skrivelser af 29. maj og 19. juni 1981 og af indenrigsministeriet ved skrivelse af 2. september 1981, vedrørende forskellige forhold i forbindelse med Ålborg byråds beslutning af 17. februar 1981 om at godkende rådmand B's udtræden af byrådet.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at Ålborg kommunes borgmester på et byrådsmøde den 9. februar 1981 uden for dagsordenen gav Ålborg byråd en foreløbig orientering om, at det i forbindelse med en verserende skattesag mod et entreprenørfirma, der i betydelig udstrækning udførte arbejde for kommunens varmforsyning, var blevet oplyst, at flere ansatte i varmforsyningen havde modtaget ydelser af forskellig art fra firmaet. Ydelsernes omfang var af en sådan karakter, at 3 overenskomstansatte ingeniører var blevet afskediget og tjenstlig undersøgelse indledt imod en tjenstemandsansat ingeniør, der samtidig var suspenderet fra tjenesten. Borgmesteren orienterede endvidere om, at politimesteren i Ålborg havde indledt straffesag mod indehaveren af det pågældende entreprenørfirma for overtrædelse af skattelovgivningen.

I skrivelse af 13. februar 1981, stilet til borgmesteren, anmodede medlem af Ålborg byråd, B, der havde været rådmand for magistratens 5. afdeling, hvorunder varmforsyningen hører, og som nu var rådmand for magistratens 4. afdeling, om tilladelse til at måtte udtræde af Ålborg byråd snarest muligt. Han henviste til, at han havde konsulteret sin læge, der ikke fandt, at hans helbred kunne klare det fortsat stigende arbejdspress i forbindelse med det politiske hverv. Han vedlagde samtidig en lægeerklæring af samme dato, ifølge hvilken han var uarbejdsdygtig på grund af sygdom i længere tid.

B's anmodning skulle behandles på et ekstraordinært byrådsmøde 17. februar 1981.

Dagen inden afholdelsen af dette møde havde borgmesteren indkaldt den socialdemokratiske gruppe samt afdelingsformændene for de socialdemokratiske vælgerforeninger til et møde samme aften i Ålborghallen. Socialdemokratiets gruppeformand medbragte til mødet et brev fra B, som han overbragte borgmesteren. I brevet tilbagekaldte B sin anmodning af 13. februar 1981

FOB nr. 81.118

om at udtræde af byrådet og erstattede den med en anmodning om sygeorlov.

Brevet blev efter det oplyste drøftet på mødet, og deltagerne blev enige om at anmode B om at fastholde sin anmodning om udtræden af byrådet og altså tilbagekalde brevet af 16. februar 1981. Efter at B forgæves telefonisk var søgt kontaktet, blev det besluttet, at 2 byrådsmedlemmer den følgende morgen skulle orientere ham om gruppens beslutning. I overensstemmelse hermed gav de to medlemmer under en telefonsamtale om morgenen 17. februar 1981 B besked herom, og efter en kortere betænkningstid meddelte B de pågældende medlemmer, at han fulgte opfordringen om at tilbagekalde sit brev af 16. februar 1981. De to byrådsmedlemmer underrettede umiddelbart efter telefonisk borgmesteren herom.

Under byrådets møde, der begyndte senere samme dags morgen, forelagde borgmesteren kun B's ansøgning af 13. februar 1981 (med bilag) om at udtræde af byrådet, mens fortrydelsesbrevet af 16. februar 1981 ikke blev forelagt. Byrådets flertal vedtog under mødet at imødekomme B's ansøgning med øjeblikkelig virkning. Afgørelsen blev truffet på grundlag af bestemmelsen i den kommunale valglovs § 34 a.

Efter at være blevet bekendt med, at B havde fremsendt et fortrydelsesbrev af 16. februar 1981 til borgmesteren, anmodede byrådsmedlem C i skrivelse af 21. februar 1981 borgmesteren om at optage spørgsmålet om B's udtræden af byrådet på dagsordenen for byrådets ordinære møde 9. marts 1981. Han henviste til, at dette brev ikke havde været forelagt byrådet på mødet 17. februar 1981, og at byrådets beslutning derfor efter hans opfattelse var truffet på et urigtigt grundlag og dermed ugyldig. Han sendte endvidere B en kopi af skrivelsen.

I en skrivelse af 24. februar 1981 klagede A til tilsynsrådet for Nordjyllands amt over, at borgmesteren ikke havde fremlagt fortrydelsesbrevet af 16. februar 1981 under byrådets møde 17. februar 1981.

Tilsynsrådet meddelte ved skrivelse af 3. marts 1981 A, at rådet ikke på grundlag af det, der var oplyst af ham, eller på andet grundlag fandt anledning til at tage sagen op til nærmere undersøgelse. Rådet bemærkede videre, at sagen, efter hvad der var oplyst af borgmesterkontoret, agtedes optaget på dagsordenen for byrådets næste møde (9. marts 1981), og at tilsynsrådet ikke havde modtaget henvendelser fra B.

Ved Ålborg byråds ordinære møde 9. marts 1981 forelå der en indstilling fra borgmesteren om, at anmodning om genoptagelse af sagen blev afvist, da der ikke forelå nye oplysninger på mødet i forhold til oplysningsgrundlaget ved mødet den 17. februar 1981. Denne indstilling blev vedtaget med 28 stemmer, mens 3 medlemmer undlod at stemme.

I skrivelse af 9. marts 1981 anmodede A på ny tilsynsrådet om at tage stilling til byrådets beslutning på mødet 17. februar 1981 om at imødekomme B's anmodning om at udtræde af byrådet. Samtidig pegede han på, at borgmesterkontorets oplysning om, at sagen var blevet sat til genoptagelse på dagsordenen for mødet 9. marts 1981, der havde ført til tilsynsrådets afvisning 3. marts 1981 af at behandle A's første henvendelse, havde været ukorrekt. Desuden fandt A, at byrådets beslutning på mødet 9. marts 1981 om at afvise at genoptage sagen var forkert, idet der til brug for dette møde havde foreligget nye oplysninger (oplysningen om eksistensen af B's fortrydelsesbrev).

C indgav i en skrivelse ligeledes af 9. marts 1981 en tilsvarende klage til tilsynsrådet for Nordjyllands amt.

I anledning af klagen anmodede tilsynsrådet for Nordjyllands amt i en skrivelse af 16. marts 1981 Ålborg byråd om en udtalelse.

Tilsynsrådets anmodning blev behandlet på Ålborg byråds møde 13. april 1981. Til brug for byrådets behandling af sagen havde borgmesteren udarbejdet en redegørelse af 27. marts 1981 vedrørende sagen om B's udtræden af byrådet. Redegørelsen indeholdt en nærmere beskrivelse af de ovenfor refererede omstændigheder i forbindelse med B's fremsendelse af et fortrydelsesbrev, den socialdemokratiske gruppes drøftelse på mødet 16. februar 1981 af henvendelsen til B og hans telefoniske tilbagekaldelse 17. februar 1981 om morgenen af fortrydelsesbrevet. Borgmesterens redegørelse var bilagt en redegørelse fra de socialdemokratiske byrådsmedlemmer, som den 17. februar 1981 telefonisk var i forbindelse med B.

Borgmesteren oplyste i redegørelsen, at B's skrivelse af 16. februar 1981 var adresseret til »borgmester ..., administrationsbygningen, Boulevarden, 9000 Ålborg«, det vil sige adresseret på samme måde som B's skrivelse af 13. februar 1981. Brevet indeholdt en anmodning om, at hans tidligere ansøgning om udtræden af byrådet blev ændret til en ansøgning om sygeorlov. Denne anmodning betragtede borgmesteren som rettet til byrådet. Brevet indeholdt imidlertid tillige bemærkninger med direkte adresse til medlemmerne af socialdemokratiets byrådsgruppe og parti- og fagrepræsentanter. Denne del af brevet var ifølge borgmesterens redegørelse et »gruppelanliggende«. Da brevet indeholdt formuleringer, der kun var beregnet for byrådsgruppen, havde gruppen fundet det påkrævet at få en afklaring. Dette var baggrunden for de telefoniske henvendelser til B. Da fortrydelsesbrevet blev tilbagekaldt inden påbegyndelsen af byrådssekretariatets kontortid 17. februar 1981 kl. 8.00, betragtede borgmesteren det som ikke afsendt til byrådet og havde i konsekvens heraf hverken ladet det journalisere eller indgå i sagens akter.

Borgmesteren tilføjede, at han, hvis han havde kunnet forudse »de politiske dønninger, som min handlemåde har givet sig udslag i«, havde givet byrådet en mundtlig orientering om, at der havde foreligget et andet brev, der var trukket tilbage.

Om beslutningen på byrådsmødet 9. marts 1981 om at afvise at genoptage sagen bemærkede borgmesteren endelig i redegørelsen, at det havde været klart for ham, at grundlaget for byrådets beslutning på mødet 17. februar 1981 ikke var ændret, og at betingelsen for sagens genoptagelse således ikke havde været til stede.

Under byrådets behandling på mødet 13. april 1981 af borgmesterens ovennævnte redegørelse foretoges 2 afstemninger. I udskrift af beslutningsprotokollen for Ålborg byråd blev afstemningstemaerne gengivet således:

»Der foretoges to afstemninger:

- 1) Beslutningen om at godkende rådmandens udtræden af byrådet samt
- 2) Behandlingen af dagsordenspunktet i byrådsmødet den 9. marts 1981 vedrørende rådmandens udtræden af byrådet.«

Første beslutning blev vedtaget med 28 stemmer for, mens 3 af byrådsmedlemmerne undlod at stemme. For 2. beslutning stemte 26 medlemmer, mens 2 stemte imod, og 3 undlod at stemme.

Samtidig vedtog byrådet at fremsende borgmesterens erklæring af 27. marts 1981 og 2 erklæringer af 13. april 1981 fra henholdsvis C og fremskridtspartiets byrådsgruppe til tilsynsrådet. Heri fastholdt byrådsgruppen det, A tidligere havde anført over for tilsynsrådet. C anførte i sin erklæring, at det af borgme-

sterens redegørelse fremgik, at B var blevet presset til at tilbagekalde sit fortrydelsesbrev af 16. februar 1981, og at byrådets beslutning af 17. februar 1981 af denne grund burde omgøres.

Borgmesteren fremsendte med skrivelse af 21. april 1981 redegørelsen af 27. marts 1981, udskrift af beslutningsprotokollen for mødet den 13. april 1981 samt de to ovennævnte erklæringer af 13. april 1981 fra henholdsvis fremskridtspartiets byrådsgruppe og C til tilsynsrådet for Nordjyllands amt.

Ålborg kommunes borgmesterkontor udsendte 19. maj 1981 til byrådets medlemmer følgende berigtigelse af udskriften af byrådets protokol for mødet 13. april 1981:

»For at undgå misforståelse herom, beklages det herved, at udskriften af byrådets protokol for mødet den 13. april 1981, dagsordenens pkt. 1, ikke udtrykkeligt fastslår, at de foretagne 2 afstemninger *alene* angår borgmesterens redegørelse af 27. marts 1981 og ikke selve sagen.

Der burde i protokollen efter ordene »Der foretoges 2 afstemninger« stå: »om indholdet i borgmesterens redegørelse af 27. marts 1981«.«

Borgmesterkontoret sendte endvidere den 21. maj 1981 berigtigelsen til tilsynsrådet. Tilsynsrådet behandlede sagen på møde 29. maj 1981 og vedtog følgende afgørelse:

Tilsynsrådet fandt efter det foreliggende at måtte lægge til grund, at der til byrådsmødet 17. februar 1981 forelå en formel udtrædelsesbegæring fra rådmænd B begrundet med sygdom og dokumenteret ved lægeerklæring. Tilsynsrådet fandt derfor ikke grundlag for kritik af, at byrådet, *således som sagen forelå oplyst for byrådet*, i medfør af den kommunale valglovs § 34 a, stk. 4, jfr. § 27, stk. 3, vedtog at imødekomme udtrædelsesbegæringen.

Imidlertid fandt tilsynsrådet, at det omhandlede »fortrydelsesbrev« af 16. februar 1981, som *rettet til byrådet* burde have været journaliseret og forelagt i byrådets møde 17. februar 1981, idet brevet måtte anses for at være kommet frem til byrådet i det øjeblik, brevet kom borgmesteren i hænde. Efter dette tidspunkt kunne borgmesteren ikke anses for beføjet til frit at råde over brevet, men måtte være forpligtet til at foranledige det journaliseret, således at det kunne komme til byrådsmedlemmernes kundskab og behandles i byrådets øvrige grupper. Tilsynsrådet bemærkede, at det i denne henseende var uden betydning, at brevet var blevet overgivet til borgmesteren uden for normal kontortid, og at det tilbagekaldtes inden påbegyndelsen af byrådssekretariatets kontortid den følgende dag. Følgelig burde et notat om den telefoniske tilbagekaldelse af fortrydelsesbrevet også have været journaliseret på sagen.

Byrådet burde derfor efter tilsynsrådets opfattelse i mødet 13. april 1981 have udtalt kritik af, at borgmesteren ikke havde ladet »fortrydelsesbrevet« og et notat om tilbagekaldelsen af dette journalisere, og at disse oplysninger ikke havde været til rådighed for byrådet i mødet den 17. februar 1981.

Byrådet burde endvidere efter tilsynsrådets opfattelse have forholdt sig kritisk til borgmesterens bemærkning om, at han ville have givet byrådet en mundtlig orientering om fortrydelsesbrevet, hvis han havde forudset »de politiske dønninger«, idet borgmesterens orientering af byrådet om en sag ikke bør bero på sådanne overvejelser.

Til trods for de manglende oplysninger om fortrydelsesbrevet og dets tilbagekaldelse fandt tilsynsrådet dog ikke tilstrækkeligt grundlag for at anfægte gyldigheden af byrådets beslutning på mødet den 17. februar 1981 om at imødekomme rådmændens ansøgning om at udtræde af byrådet. Tilsynsrådet mente ikke, at der i sagen forelå oplysninger, der kunne give grundlag for at statuere,

at B's beslutning om at fastholde sin udtrædelsesbegæring skulle være fremkaldt ved anvendelse af ulovlig tvang eller i øvrigt truffet under sådanne omstændigheder, at udtrædelsesbegæringen ikke kunne lægges til grund for byrådets beslutning.

Tilsynsrådet havde herved taget hensyn til, at byrådet i sit møde 13. april 1981 i forbindelse med orienteringen om »fortrydelsesbrevets« indhold og dettes tilbagekaldelse med stort flertal havde godkendt redegørelsen og derved at opretholde den tidligere beslutning om at fritage B for byrådshvervet, der fandtes hjemlet i den kommunale valglovs § 34 a, stk. 4, jfr. § 27, stk. 3.

Tilsynsrådet havde endvidere bemærket sig, at B ikke selv til byrådet eller tilsynsrådet havde klaget over, at hans tilbagekaldelse af »fortrydelsesbrevet« skulle være fremkaldt ved anvendelse af ulovlig tvang eller ved en sådan pression, at det kunne medføre, at godkendelsen af hans udtræden skulle være ugyldig.

Tilsynsrådet sendte meddelelse om afgørelsen i skrivelser af samme dato, det vil sige 29. maj 1981, til Ålborg byråd, A og C.

I skrivelse af 30. maj 1981 rettede A henvendelse til tilsynsrådet med anmodning om, at tilsynsrådet optog sagen til fornyet behandling. A henviste herved til, at tilsynsrådet i sin afgørelse urigtigt havde lagt til grund, at byrådet på mødet 13. april 1981 på ny havde taget stilling til og godkendt beslutningen om at imødekomme B's anmodning om at udtræde af byrådet. A mente, at tilsynsrådets misforståelse stammede fra formuleringen af udskriften af byrådets beslutningsprotokol for mødet 13. april 1981 med den berigtigelse, borgmesteren havde fremsendt til byrådsmedlemmerne 19. maj 1981. Efter A's mening blev der ved afstemningen alene taget stilling til spørgsmålet om at godkende det hændelsesforløb, der var beskrevet i borgmesterens redegørelse og ikke endnu engang til, om B kunne udtræde af byrådet. A anførte i denne forbindelse, at deltagerne i debatten i byrådsmødet - med få undtagelser - ikke ville tage juridisk eller politisk stilling til borgmesterens handle måde, idet de vidste - og gav udtryk for - at sagen blev afgjort af tilsynsrådet.

A fandt det endvidere uden betydning for sagen, at B ikke til byrådet eller tilsynsrådet havde indgivet klage over det passerede. Derudover påpegede A, at det ikke af tilsynsrådets skrivelse kunne ses, om fortrydelsesbrevet af 16. februar 1981 havde været forelagt tilsynsrådet inden rådets afgørelse. Desuden ønskede A oplyst, om tilsynsrådet havde modtaget en skriftlig bekræftelse på, at fortrydelsesbrevet var trukket tilbage. I denne forbindelse bemærkede A, at han fandt det betænkeligt, at rådmand B's version af hændelsesforløbet og hans stillingtagen tilsyneladende slet ikke var blevet indhentet, især da der i sagen forelå en skriftlig redegørelse fra 2 socialdemokratiske byrådsmedlemmer om samtaler med B.

Tilsynsrådet behandlede A's henvendelse på møde 19. juni 1981 og svarede ham i en skrivelse af samme dato. Tilsynsrådet fandt fortsat ikke grundlag for at anfægte gyldigheden af byrådets beslutning på mødet 17. februar 1981 om at godkende B's udtræden af byrådet. Rådet henviste bl.a. til, at byrådets afstemning under mødet 13. april 1981 om borgmesterens redegørelse af 27. marts 1981 for hændelsesforløbet måtte tages som udtryk for opretholdelse af beslutningen på mødet 17. februar 1981 om at fritage B fra byrådshvervet. Afstemningen viste efter rådets mening, at byrådsflertallet ikke da af sig selv agtede at genoptage udtrædelsessagen, hvilket også fremgik af A's oplysninger om, at et flertal af deltagerne i debatten henviste til, at sagen skulle afgøres af tilsynsrådet. Tilsynsrådets bemærkninger i skrivelsen af 23. maj 1981 havde ikke været udtryk for, at det anførte afstemningsresultat i sig selv havde været afgørende for tilsynsrådets stillingtagen, men det var et af de mo-

menter, der var indgået i tilsynsrådets overvejelser. Rådets bemærkning om, at B ikke selv havde klaget til byrådet eller tilsynsrådet, havde heller ikke været et afgørende moment. Rådmandens passivitet havde alene været egnet til at bestyrke den opfattelse, som rådet havde dannet sig på grundlag af sagens øvrige omstændigheder. Tilsynsrådet havde ikke fundet og fandt det fremdeles ikke påkrævet for sin stillingtagen at foranledige indhentet en udtalelse fra B.

Tilsynsrådet oplyste endvidere, at fortrydelsesbrevet af 16. februar 1981 ikke havde været forelagt for tilsynsrådet, og at rådet ikke havde fået nogen skriftlig bekræftelse fra B på tilbagekaldelsen af fortrydelsesbrevet. Rådet havde heller ikke fundet det fornødent at få sådan dokumentation forelagt, idet rådet fandt, at sagens faktiske omstændigheder var klarlagt ved borgmesterens redegørelse af 27. marts 1981.

Rådet fastholdt således sin afgørelse af 29. maj 1981.

Denne afgørelse påklagede A ved skrivelse af 6. juli 1981 til indenrigsministeriet. A gjorde i klageskrivelsen for det første gældende, at tilsynsrådet burde have grebet ind over for byrådets beslutning på mødet 17. februar 1981 om at imødekomme B's anmodning om udtræden fra byrådet. A fandt det dokumenteret, at B inden mødet havde ændret sin ansøgning til sygeorlov, men tilbagekaldt denne ansøgning efter pres fra byrådskolleger og parti- og fagforingsrepræsentanter. Desuden mente A, at tilsynsrådets afgørelse af 29. maj 1981 - som fastholdt ved skrivelsen af 19. juni 1981 - hvilede på utilstrækkelige oplysninger, idet hverken B's fortrydelsesbrev af 16. februar 1981 eller en skriftlig bekræftelse på B's mundtlige tilbagekaldelse af fortrydelsesbrevet 17. februar 1981 havde været forelagt tilsynsrådet. Endelig fandt A fortsat, at tilsynsrådet havde truffet afgørelse ud fra den fejlagtige opfattelse, at byrådet på mødet 13. april 1981 på ny havde taget stilling til B's udtrædelsesbegæring.

Indenrigsministeriet meddelte ved skrivelse af 2. september 1981 A, at ministeriet efter en gennemgang af sagens akter ikke fandt anledning til at foretage sig videre.

I klageskrivelsen af 7. september 1981 til mig over tilsynsrådets og indenrigsministeriets afgørelser i sagen henviste A til det, han tidligere havde gjort gældende over for tilsynsrådet og indenrigsministeriet. A fremhævede derudover, at han fandt det påfaldende, at indenrigsministeriet end ikke havde haft bemærkninger til det forhold, at borgmesterkontoret uden videre havde rettet i beslutningsprotokollen for 13. april 1981, jfr. skrivelsen af 19. maj 1981 til byrådsmedlemmerne.

Tilsynsrådet henholdt sig til sine tidligere afgørelser i sagen. Specielt vedrørende A's bemærkninger om byrådssekretariatets ændring af protokoltilførslen henviste tilsynsrådet til en skrivelse af 27. oktober 1981, som rådet havde sendt til Ålborg byråd. Rådet anførte i denne skrivelse bl.a. følgende:

Ifølge Ålborg byråds forretningsorden § 14, stk. 3, skal beslutningsprotokollen ved hvert mødes afslutning, efter at det tilførte er oplæst, underskrives af samtlige medlemmer, der har deltaget i mødet. I skrivelse af 18. september 1981 til A havde Ålborg kommunes borgmester oplyst, at der i Ålborg byråd har været en langvarig tradition og en stiltiende aftale - i hvert fald siden 1952 - om, at protokollen kun oplæses, såfremt der udtrykkeligt ytres ønske herom, hvilket kun er sket få gange. Borgmesteren havde endvidere afvist, at borgmesterkontoret skulle have rettet i protokollen efter underskrivelsen i byrådsmødet den 13. april 1981.

Efter tilsynsrådets opfattelse er beslutningsprotokollens funktion i første række at udgøre dokumentation for truffne beslutningers indhold og at angive de ansvarlige for beslutningens vedtagelse, og oplæsningsforskriften må antages at være fastsat for at give medlemmerne mulighed for at korrigere det tilførte og fremkomme med afvigende meninger. Herefter kan et *enigt* byråd efter tilsynsrådets opfattelse lovligt fravige den nævnte bestemmelse.

Såfremt medlemmerne ikke gennemlæser protokollen forinden underskrift, må medlemmerne acceptere den konsekvens, at den manglende oplæsning af protokollen kan indebære en risiko for, at de bliver gjort ansvarlige for beslutninger, som de ikke mener at have været med til at træffe.

Byrådet må til gengæld affinde sig med, at et medlem forlanger indførelse i protokollen af et forbehold, der udtrykker medlemmets divergerende opfattelse af, hvad der er foregået i mødet, selv om indgivelsen først fremkommer efter, at mødet er hævet.

Tilsynsrådet fandt ikke grundlag for at foretage videre ud over at påpege den uheldige konsekvens af den manglende oplæsning.

For så vidt angik borgmesterkontorets skrivelse af 19. maj 1981 til tilsynsrådet, havde rådet taget oplysninger fra borgmesteren om, at der ikke var rettet i beslutningsprotokollen, til efterretning. Tilsynsrådet fandt det uheldigt, at det efterfølgende havde vist sig at være nødvendigt at klargøre, hvad byrådets beslutning i mødet den 13. april 1981 gik ud på. Tilsynsrådet havde imidlertid, som det fremgik af rådets skrivelser af 29. maj og 19. juni 1981, ikke som påstået af A følt sig vildledt af protokoltilførslen i byrådsmødet 13. april 1981.

Indenrigsministeriet bemærkede i en udtalelse af 18. november 1981 til mig vedrørende spørgsmålet om ændringen af det, der var tilført beslutningsprotokollen om byrådets møde 13. april 1981 bl.a., at forretningsordenen indeholder de regler, der regulerer forholdet mellem kommunalbestyrelsen som sådan og dens enkelte medlemmer. Det er i den kommunalretlige litteratur og i indenrigsministeriets praksis antaget, at en række af forretningsordenens regler kan fraviges, blot der ikke fra noget medlem gøres indsigelse mod fravigelsen forud for beslutningen derom. Indenrigsministeriet henviste herved til Erik Harder: Dansk Kommunalforvaltning, Kommunalbestyrelsen og dens udvalg, 3. udg., 1978, s. 28. På denne baggrund fandt indenrigsministeriet det ikke ganske utvivlsomt, om en udenforstående, som ikke har retlig interesse i det punkt på dagsordenen, der giver anledning til, at forretningsordenen under de anførte forudsætninger fraviges, efterfølgende bør kunne tiltage sig adgang til at klage over en påstået tilsidesættelse af forretningsordenen, da der ikke i forhold til ham synes at være krænkede nogen væsentlig retlig interesse.

Vedrørende spørgsmålet om fritagelsen af B fra hvervet som byrådsmedlem bemærkede indenrigsministeriet:

Efter de dagældende regler i § 34 a, stk. 4, jfr. § 27, stk. 3, i lov om kommunale valg kunne kommunalbestyrelsen efter begæring fritage for medlemskab af kommunalbestyrelsen, såfremt et medlem bl.a. på grund af sin helbredstilstand havde skellig grund til at ønske sig fritaget. (Hjemmelen findes nu i § 34 b i lov om kommunale valg, jfr. lovbekendtgørelse nr. 196 af 22. april 1981). Indenrigsministeriet oplyste, at der i praksis er en udpræget tilbøjelighed til, at kommunalbestyrelserne imødekommer fritagelsesansøgninger uden at stille krav om synderlig dokumentation. Denne praksis har indenrigsministeriet for så vidt tilsluttet sig, som indenrigsministeriet har udtalt, at der ikke kan stilles vidtgående krav til dokumentation af de i et andragende om fritagelse fremførte grunde. Indenrigsministeriet fremhævede, at det i sagen syntes ubestridt, at der forelå en lægeerklæring, hvorpå anmodningen om fritagelse blev støttet.

Derudover havde indenrigsministeriet ikke bemærkninger til tilsynsrådets afgørelser.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»Tilsynsrådets og indenrigsministeriets afgørelser i sagen er truffet på grundlag af bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 61.

Ifølge denne bestemmelse kan tilsynsmyndigheden sætte en kommunalbestyrelses beslutning ud af kraft, når beslutningen findes stridende mod lovgivningen. Dersom en kommunalbestyrelse har handlet i strid med lovgivningen, herunder undladt at udføre en foranstaltning, hvortil den er forpligtet, træffer tilsynsmyndigheden de nødvendige foranstaltninger, herunder eventuelt bestemmelse om tvangsbøder. I fornødent fald kan tilsynsmyndigheden rejse sag ved domstolene om personligt ansvar for medlemmerne af kommunalbestyrelsen for den pågældende beslutning eller undladelse.

Over for et tilsynsråds ulovlige beslutninger eller undladelser kan indenrigsministeriet bringe de ovennævnte foranstaltninger til anvendelse, jfr. styrelseslovens § 61, stk. 3.

I den foreliggende sag er spørgsmålet nærmere, om der foreligger sådanne omstændigheder, at jeg har grundlag for at kritisere tilsynsrådet for Nordjyllands amts beslutning om ikke at annullere Ålborg byråds beslutning på mødet den 17. februar 1981 vedrørende (B's) udtræden af byrådet, og dermed også for at kritisere indenrigsministeriets afvisning af at gribe ind over for tilsynsrådet.

Jeg skal herom nærmere bemærke følgende:

Som anført blev byrådets beslutning truffet på grundlag af den dagældende kommunalvalglovs § 34 a, stk. 4, jfr. § 27, stk. 3. Disse bestemmelser svarer i alt væsentligt til den nugældende kommunalvalglovs § 34 b, stk. 1, jfr. § 27, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kunne ifølge § 27, stk. 3, efter andragende fritage den, der ifølge sin helbredsstilstand, forretninger og lignende havde skellig grund hertil, for at *modtage* valg til kommunalbestyrelsen. Ifølge § 34 a, stk. 4, afgjorde kommunalbestyrelsen, om en begæring fra et (allerede indtrådt) medlem om at udtræde af kommunalbestyrelsen i løbet af valgperioden, skulle tages til følge. Af sammenhængen mellem reglerne fulgte, at byrådet ved sin stillingtagen til anmodninger om at udtræde navnlig burde lægge vægt på de forhold, der var omtalt i § 27, stk. 3, og som kunne føre til, at et nyvalgt medlem blev fritaget for at modtage valg.

Herefter kunne byrådet bl.a. tillade et medlem at udtræde af byrådet, såfremt den pågældendes helbredstilstand gav skelligt grundlag herfor. I praksis har der som påpeget af indenrigsministeriet i udtalelsen af 18. november 1981 været en tilbøjelighed til, at kommunalbestyrelser imødekommer ansøgninger fra medlemmer om at udtræde eller blive fritaget, uden at der stilles mere indgående krav om dokumentation, jfr. herved Erik Harder: Dansk Kommunalforvaltning, Kommunalbestyrelsen og dens udvalg, (3. udg., 1978) s. 51. Ombudsmanden har i forbindelse med behandlingen af en tidligere sag været gjort bekendt med denne praksis, som ikke har givet anledning til bemærkninger.

I den foreliggende sag har byrådet anset det for tilstrækkelig dokumentation for (B's) ansøgning om at udtræde af byrådet, at der for byrådet forelå en begrundet ansøgning fra ham om at udtræde og en lægeerklæring om, at han var uarbejdsdygtig på grund af sygdom i længere tid. Tilsynsrådet for Nordjyllands amt har ved afgørelserne af 29. maj og 19. juni 1981 ligeledes lagt til grund, at det anførte var tilstrækkelig dokumentation.

Efter min mening er byrådets og tilsynsrådets afgørelser på dette punkt i overensstemmelse med den ovenfor beskrevne praksis og kan ikke give mig grundlag for kritik.

Da byrådet den 17. februar 1981 tog stilling til (B's) anmodning om at udtræde af byrådet, forelå der imidlertid dels et fortrydelsesbrev fra (B), dels en mundtlig tilbagekaldelse heraf, som var fremkommet efter opfordring fra den socialdemokratiske gruppe. Disse forhold kunne efter min mening rejse tvivl om, hvorvidt (B's) ansøgning om at udtræde af byrådet var alvorligt ment, og dermed også den vedlagte lægeerklæring var tilstrækkelig dokumentation for at imødekomme hans udtrædelsesbegæring. Disse oplysninger blev imidlertid først på et senere tidspunkt kendt for samtlige medlemmer af byrådet.

Jeg er enig med tilsynsrådet i, at disse forhold burde have været oplyst over for byrådet allerede ved byrådets møde den 17. februar 1981 i form af forelæggelse af (B's) fortrydelsesbrev samt et udarbejdet notat om (B's) telefoniske tilbagekaldelser af fortrydelsesbrevet den 17. februar 1981 om morgenen. Jeg må derfor for så vidt finde, at byrådets beslutning af 17. februar 1981 om at imødekomme (B's) anmodning om at udtræde af byrådet blev truffet på et ufyldestgørende oplysningsgrundlag.

Som det ses ovenfor, var tilsynsrådet ved afgørelserne af 29. maj og 19. juni 1981 enig i denne opfattelse, men fandt ikke, at denne fejl havde haft en sådan betydning for byrådets beslutning på mødet den 17. februar

1981, at tilsynsrådet havde grundlag for at annullere denne byrådsbeslutning. Tilsynsrådet lagde herved vægt på, at eksistensen og indholdet af (B's) fortrydelsesbrev og hans tilbagekaldelse heraf samt omstændighederne i denne forbindelse var blevet forelagt byrådet på mødet den 13. april 1981 gennem borgmesterens redegørelse af 27. marts 1981, uden at dette havde givet byrådet anledning til at genoptage beslutningen af 17. februar 1981 til fornyet behandling.

Jeg har ikke ved min gennemgang af sagen fundet, at der foreligger sådanne omstændigheder, at jeg har grundlag for kritik af, at tilsynsrådet ikke fandt at burde annullere byrådets beslutning af 17. februar 1981. I denne forbindelse henvises til, at tilsynsrådets anvendelse af beføjelserne i henhold til den kommunale styrelseslovs § 61 i en vis udstrækning beror på en skønsmæssigt præget vurdering.

Det tilføjes, at jeg ikke efter min gennemgang af sagen finder at kunne lægge til grund, at tilsynsrådet ved sine beslutninger skulle have haft en urigtig opfattelse af, hvilke forhold byrådet tog stilling til på mødet den 13. april 1981.

Hvad angår tilsynsrådets sagsbehandling skal jeg bemærke følgende:

I overensstemmelse med hvad tilsynsrådet har givet udtryk for i afgørelsen af 29. maj 1981, finder jeg, at (B's) brev af 16. februar 1981 til borgmesteren vedrørende hans udtrædelse af byrådet burde have været journaliseret og forelagt byrådet, ligesom der burde have været udarbejdet et notat om tilbagekaldelsen af »fortrydelsesbrevet«, jfr. herved mine bemærkninger ovenfor.

I overensstemmelse med hvad tilsynsrådet har givet udtryk for i afgørelsen af 29. maj 1981, finder jeg, at (B's) brev af 16. februar 1981 til borgmesteren vedrørende hans udtrædelse af byrådet burde have været journaliseret og forelagt byrådet, ligesom der burde have været udarbejdet et notat om tilbagekaldelsen af »fortrydelsesbrevet«, jfr. herved mine bemærkninger ovenfor.

Omend jeg kan være enig med Dem i, at brevet af 16. februar 1981 som en del af sagens akter burde have været medsendt til tilsynsrådet til brug for rådets behandling af bl.a. Deres klage, finder jeg dog ikke at have tilstrækkeligt grundlag for at kritisere, at tilsynsrådet ikke fandt at burde stille krav om dets udlevering eller at burde indhente oplysninger fra (B) vedrørende omstændighederne i forbindelse med brevets tilbagekaldelse. Jeg har herved lagt vægt på, at tilsynsrådet gennem borgmesterens redegørelse af 27. marts 1981 fik nærmere oplysninger om brevets indhold og begivenhedsforløbet i forbindelse med dets tilbagekaldelse, og at

der ikke efter det oplyste for tilsynsrådet har været grundlag for at anse disse oplysninger for ukorrekte eller utilstrækkelige.

Jeg har herefter ikke grundlag for at kritisere de af tilsynsrådet truffne afgørelser eller grundlaget herfor og har således heller ikke grundlag for at kritisere indenrigsministeriets skrivelse af 2. september 1981 til Dem.

Hvad endelig angår det spørgsmål om protokoltilførslen for byrådets møde den 13. april 1981, som De rejste i klagen til mig, skal jeg bemærke følgende:

Efter det oplyste må jeg lægge til grund, at det i en lang årrække har været praksis i Ålborg byråd - uanset bestemmelsen i forretningsordenens § 14, stk. 3 - kun undtagelsesvis at foretage oplæsning af tilførsler til beslutningsprotokollen, at oplæsning finder sted, hvis blot ét medlem forlanger det, og at krav herom ikke blev fremsat i forbindelse med byrådsmødet den 13. april 1981. Jeg må endvidere lægge til grund, at den korrektion med hensyn til protokoltilførslen for dette møde, som borgmesterkontoret gjorde byrådsmedlemmerne bekendt med ved skrivelse af 19. maj 1981, var udtryk for borgmesterens opfattelse af afstemningsforløbet (som jeg forstår De kan tiltræde), og at der ikke er sket nogen formelig ændring af det, der er indført i protokollen.

På denne baggrund finder jeg ikke, at der i den konkrete sag har foreligget forhold, som kan give mig grundlag for at foretage videre vedrørende dette spørgsmål. Jeg finder som følge heraf ikke, at jeg i den foreliggende sammenhæng har tilstrækkeligt grundlag for at gå nærmere ind på spørgsmålet om, under hvilke omstændigheder og af hvem fravigelse af bestemmelsen i forretningsordenen kan forlanges påtalt af tilsynsmyndigheden.«